

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 1.Pf.20.614/2021/6.

A felperes: I.r. felperes, felperesek címe., I. rendű,
II.r. felperes, felperesek címe., II. rendű

A felperes képviselője: dr. Muhi Erika, ügyvéd, cím1, aki az I. és II. rendű felperest képviseli

Az alperes: alperes, alperes címe

Az alperes képviselője: Drabos Ügyvédi Iroda, cím2

A per tárgya: sajtó-helyreigazítás

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 40.P.20.428/2021/14.

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek személyenként 105.000 (százötezer) forint első- és másodfokú perköltséget, az államnak – az állami adó- és vámhatóság felhívására, az ott megjelölt módon, határidőben és számlára – személyenként 42.000 (negyvenkétezer) forint kereseti és fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az azonos nemű felperesek élettársak, közösen nevelik az I. rendű felperes által örökbe fogadott gyermeket. A közelmúltban közéleti ügygé vált és nyilvánosan megvitatott téma volt a sajtóban az örökbefogadásra vonatkozó jogi normák módosításával kapcsolatos társadalmi vita. A jogi normák módosításának célja az azonos neműek örökbefogadásának kizárása volt. A felperesek ennek a társadalmi vitának keretében nevüket és arcukat vállalva jelentek meg a sajtónyilvánosság előtt, mint gyakorló örökbefogadó szülők.

[2] Az alperes 2021. január 11-én „Milyen jövő elé néz a »kétapukás« kisfiú?” címmel jelentetett meg cikket a weboldalán. Az írás a 24.hu internetes oldalon három nappal korábban megjelent másik cikkekre reagált. Az alperes által megjelentetett szöveg a felpereseket névmegjelölés nélkül, „homoszexuális párosként” említette. A hír tartalmazta, hogy „a magukat egyedülállónak hazudozó örökbefogadók a procedura közben valószínűleg nem nyilatkoztak az általuk favorizált kétférfis családmódról”.

[3] A felperesek sajtó-helyreigazítás iránti kérelmét az alperes nem teljesítette.

[4] A felperesek keresetükben kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest az alábbi helyreigazító közlemény közzétételére:

[5] A 2021. január 11-i, „Milyen jövő elé néz a »kétapukás« kisfiú?” című cikkünkben valótlanul állítottuk, hogy a szóban forgó örökbefogadók »magukat egyedülállónak hazudozták«, illetve valótlanul állítottuk azt is, hogy »valószínűleg nem nyilatkoztak az általuk favorizált kétférfis családmódelről«. Ezzel szemben a valóság az, hogy a cikkben említett örökbefogadó szülők a jogszabályokat mindenben betartva a teljes örökbefogadási eljárásban párként vettek részt.

[6] Előadták, hogy az alperes cikkében a három nappal korábban megjelent „Azonos párok, örökbefogadás, I. r. felperes interjú” című cikk szereplőire történt visszautalással az alperes a felpereseket azonosíthatóvá tette és személyükkel összefüggésben azt a tényt állította, hogy a felperesek gyermekük örökbefogadási eljárása során eltitkolták az élettársi kapcsolatukat, ebből eredően azt is, hogy az örökbe fogadott gyermeket közösen és homoszexuális párkapcsolatban élve fogják nevelni. Annak ellenére, hogy az örökbefogadási eljárásban csupán az egyikük volt az örökbefogadó, az eljárás egésze során teljes őszinteséggel vállalták fel és igazolták is bejegyzett élettársi kapcsolatukat és együttélésük tényét. Ennélfogva az örökbefogadási eljárás során nem tévesztették meg az örökbefogadásról döntő hatóságot. Keresetüket a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. § (1) bekezdésére alapították.

[7] Az alperes írásbeli ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a cikkből a felperesek nem váltak felismerhetővé. Személyükre névvel nem utalt, ehhez képest a közelmúltban széles körben, nyilvánosan tárgyalt közéleti ügygel összefüggésben felmerülő gondolatokat osztott meg az olvasókkal. A cikk nem a felperesekről, hanem általánosan a múltban heteroszexuális párként örökbefogadó személyekről szólt. A sérelmezett közléseket értéktételnek tekintette, amelyekkel a cikk szerzőjének a közéleti vitában alkotott véleményét fogalmazza meg. Védekezésének harmadik jogi érve szerint amennyiben a közlések mégis tényállításnak minősülnek, akkor a keresetben foglalt állítások valóságát (az alperes közlésével szemben tett állításokat és a valós tényként közzétenni kért tartalmat) nekik kellene bizonyítaniuk.

[8] Az elsőfokú bíróság ítéletében helyreigazító közlemény 8 napon belüli közzétételére kötelezte az alperest. Ennek módját a következőképpen határozta meg: a Vasarnap.hu elnevezésű internetes sajtótermékben 2021. január 11-én megjelent „Milyen jövő elé néz a »kétapukás« kisfiú?” című cikkben a cím alatt, a lead felett, a cikkben használt betűtípussal és betűmérettel, közvetett és/vagy közvetlen kommentár nélkül, legalább 30 napon keresztül, legfeljebb a cikk elérhetőségéig jelentesse meg:

[9] „Valótlanul állítottuk, hogy a szóban forgó örökbefogadók magukat egyedülállónak hazudozták, illetve azt is, hogy valószínűleg nem nyilatkoztak az általuk favorizált kétférfis családmódelről. Ezzel szemben a valóság az, hogy a cikkben említett örökbefogadó szülők a jogszabályokat mindenben betartva a teljes örökbefogadási eljárásban párként vettek részt”.

[10] Kötelezte az alperest, hogy a helyreigazításra utaló azon közlést, hogy „valótlanul állítottunk az azonos nemű örökbefogadókról a 2021. január 11-én megjelent „Milyen jövő elé néz a »kétapukás« kisfiú?” című cikkünkben” a helyreigazítás közzétételének napján 24 órán keresztül jelenítse meg a sajtótermék főoldalán akként, hogy arra kattintással közvetlenül elérhető legyen a helyreigazított cikk. Az alperes kiadóját a felperesek, mint egyetemleges jogosultak javára 50.000 forint perköltség, az állam javára 36.000 forint kereseti illeték megfizetésére kötelezte.

[11] Elsődlegesen azt vizsgálta, hogy a felperesek személye a sérelmezett cikk alapján azonosítható volt-e. Figyelembe vette, hogy a cikk megjelenését megelőző néhány hétig a felpereseket egyéb sajtótermékek képmásukkal és teljes nevükkel szerepeltetve bemutatták a nyilvánosság előtt. Kontextusként értékelendőnek tartotta azokat a rövid időn

belül megjelent egyéb nyilvános írásokat, műsorokat, amelyeket a témáról közzétettek, mert az átlagos ismeretekkel rendelkező médiafogyasztók ezekből is tudomást és benyomást szereztek a témáról. Értékelte a különböző országos ismertségű sajtótermékekben megjelent, a felperesekkel és gyermekükkel foglalkozó híreket. Kifejtette, hogy az azonosíthatósághoz elegendő, ha a felpereseket felületesen ismerő személyek, illetve közelebbi ismerőseik, barátai, rokonaik ismerik fel. tanú1 és tanú2 tanúk meghallgatása alapján bizonyított tényként kezelte a felperesek azonosíthatóságát.

[12] A rendelkezésre álló adatokból azt a következtetést vonta le, hogy a sérelmezett cikk a 24.hu oldalon megjelent cikkekre utal vissza, amelyben a felperesek arcképe és neve is szerepelt. Ezért úgy ítélte meg, a felperesek a cikk alapján közvetlenül azonosíthatóvá váltak bárki, de különösen azok számára, akik őket személyesen is ismerték. Értékelte ennek során azt is, hogy olyan egyéb homoszexuális férfi pár, akikre a cikk vonatkozhatott volna, nem vált ismertté. Mindebből következően a szerző nem csupán a témáról alkotott általános véleményét osztotta meg a cikkben.

[13] Ezt követően azt vizsgálta, hogy a közlés tényállításnak vagy véleménynyilvánításnak tekintendő-e. Úgy foglalt állást, hogy a sérelmezett mondat tartalmilag lényegében egy tényállítást kétszeres megfogalmazásban tartalmaz (a felperesek magukat egyedülállónak hazudozták és valószínűleg nem nyilatkoztak családmmodelljükéről). Az első és a második közlés egyaránt tényállításnak minősül és egymást erősíti. Egységes tartalomként közvetíti az olvasók számára azt, hogy a felperesek az örökbefogadási eljárás során a hatóság megtévesztésére szolgáló és a valóság eltitkolásával járó magatartást tanúsítottak.

[14] A sajtó-helyreigazítási per sajátosságaként vette figyelembe, hogy a közöltek tekintetében a sajtószerv köteles bizonyítani az állításai valóságát. Az alperes oldalán a közlés valóságát alátámasztó bizonyíték nem merült fel.

[15] Jelentőséget tulajdonított annak is, hogy az alperes nem cáfolta a felperesek azon nyilatkozatát, hogy az örökbefogadási eljárás során tájékoztatták a hatóságot életjátsri kapcsolatukról. Az elsőfokú bíróság az alperes által nem vitatott tényként fogadta el a felperesek előadását arról, hogy életjátsrként együttélésükéről a hatóságnak tudomása volt, mert azt az örökbefogadást engedélyező határozat indokolása is tartalmazta.

[16] Mellőzte az alperes által előállított személy1, személy2 és személy3 tanúként meghallgatását, mert álláspontja szerint a tanúk a szöveg mögött álló szándékot tudták volna alátámasztani, azonban a cikk szerzőjének szándéka irreleváns.

[17] Az elsőfokú ítélet ellen az alperes fellebbezett. Jogorvoslati kérelmének tartalma szerint elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Perköltség igényét is érvényesítette.

[18] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság téves álláspontot foglalt el a felperesek felismerhetőségével kapcsolatban, a tényállást tévesen állapította meg, ezért megalapozatlan következtetésekre jutott. A perben jelentős tények kétséget kizáró megállapítására a meghallgatott tanúk vallomásai nem voltak alkalmasak, ezért azok bizonyítékként nem lettek volna értékelhetőek. A meghallgatott tanú2 tanú a Háttér Társaság alkalmazottja és az I. rendű felperessel azonos munkahelyen dolgozik. Az elsőfokú ítéletről a Háttér Társaság az internetes Facebook-oldalán tájékoztatást is adott, ezért a tanút foglalkoztató munkáltató megnyilvánulása alapján a tanú nem tekinthető elfogulatlannak. Alkalmas bizonyíték híján a felperesek azonosíthatósága a perben nem nyert bizonyítást.

[19] Arra is hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek érintettségét csak abban az esetben fogadhatta volna el, ha a felperesek állításukat hitelt érdemlő módon,

például a gyámhatóság határozatával támasztják alá. Az alperes ugyanis vitatta, hogy a cikk a felperesekre vonatkozik, ezt pedig a Pp. 265. § (1) bekezdésében foglaltak alapján a felpereseknek kellett volna bizonyítaniuk.

[20] Sérelmezte, hogy a Pp. 292. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére az elsőfokú bíróság az alperes által előállított tanúkat nem hallgatta meg és szubjektív vélekedése miatt tekintette szükségtelennek a tőlük várható vallomást.

[21] Az anyagi jogi jogszabálysértés körében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítélet indokolása szerint is közéleti ügyé és nyilvános megvitatás tárgyává vált az örökbefogadásra vonatkozó jogszabályi normák módosításával kapcsolatos vita. Az alperes is ennek keretében jelentette meg a perbeli cikket. A PK 12. számú állásfoglalásra hivatkozással úgy vélte, hogy a cikk egészét kellett volna értelmezni, figyelembe véve, hogy közéleti ügygel kapcsolatos vélemény kifejtéséről van szó, amely számos kérdést vet fel, kifejezetten feltételes módon fogalmaz, és ezeknek része a sérelmesként kiragadott mondat is. A cikk egészét tekintve arra vonatkozó véleménynyilvánításnak értékelendő, hogy homoszexuális párként nem lehetséges az örökbefogadás.

[22] Indítványozta a tanúk meghallgatására irányuló bizonyítási indítványának teljesítését.

[23] Megjegyezte, hogy a bíróság által elrendelt helyreigazításban a felperesek személye továbbra sem azonosítható „a szóban forgó örökbefogadók”, illetve „a cikkben említett örökbe fogadó szülők” megnevezés miatt.

[24] Álláspontja szerint a helyreigazítási kérelemnek a valóság közlésére vonatkozó részét el kellett volna utasítani, mert a felperesek nem igazolták hitelt érdemlő módon a gyámhatósági eljárásban felmerült, általuk állított körülményeket.

[25] A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozták. Érvelésük szerint az alperes nem cáfolta a felperesek által előadottakat, miszerint a felperesek az örökbefogadási eljárás során élettársi kapcsolatukról a hatóságot tájékoztatták, ezért tekintette az elsőfokú bíróság ezt az állítást nem vitatottnak. Kiemelték, hogy nem az elsőfokú bíróság utasította el továbbá a tanúk meghallgatására irányuló indítványt, hanem azt az alperes nem tartotta fenn.

[26] A fellebbezés alapos.

[27] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. Az elsőfokú ítélet felülbírálatát az ítéltábla a Pp. 370. § (1) bekezdésének megfelelően a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között végezte el.

[28] A fellebbező fél eljárási és anyagi jogi jogszabálysértésre egyaránt hivatkozott, az ítéltábla által gyakorolni kért felülbírálati jogkört mind az eljárásjogi felülbírálatot lehetővé tevő Pp. 369. § (1) bekezdésére, mind az anyagi jogi felülbírálatot megengedő Pp. 369. § (3) bekezdésére alapozta. Az ítéltábla az eljárásjogi felülbírálat keretében azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság a fellebbezésben megjelölt eljárási szabályokat az állított okból nem sértette meg, ezért a fellebbezésben foglalt indokok alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú eljárás megismétlése nem indokolt. Ugyanakkor megállapította azt is, hogy az elsőfokú ítélet az irányadó anyagi jognak csak a felperesek azonosíthatósága körében felel meg, ezt meghaladóan a megállapított tényekből az elsőfokú bíróságétól eltérő jogi következtetés vonható le.

[29] Az Smtv. 12. § (1) bekezdése szerint, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tény állítanak, híresztelnek, vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy

a közlés mely tényállítása valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, és ehhez képest melyek a való tények.

[30] A PK 13. számú állásfoglalás szerint sajtó-helyreigazítást az kérhet, akinek a személyére a sajtóközlemény – nevének megjelölésével vagy egyéb módon – utal, vagy akinek a személye a sajtóközlemény tartalmából felismerhető (I. pont). Ezért helytállóan indult ki az elsőfokú bíróság abból, hogy a perben mindenekelőtt a felperesek érintettségének, azaz keresetőségi joguk fennállásának kérdésében kell állást foglalni, hiszen ennek hiányában a jogvita érdemének vizsgálatára sem kerülhet sor.

[31] A fellebbezés az eljárási szabálysértés körében tévesen hivatkozott a Pp. 268. § (1) bekezdésének megsértésére és arra, hogy az elsőfokú bíróság által meghallgatott tanúk vallomása nem volt alkalmas annak alátámasztására, hogy a felperesek a sérelmezett cikkből felismerhetőek voltak.

[32] A sajtó-helyreigazítással érintett jogsértés valótlan tényállítással, híreszteléssel, illetve való tények hamis színben feltüntetésével valósulhat meg, ezért sajtó-helyreigazítást az kérhet, akiről ilyen jogsértő közlés jelent meg, elsősorban az, akit a sajtóhír név szerint megjelöl. Adott személyre azonban egyéb módon, nevének megjelölése nélkül is lehet utalni. Ezért sajtó-helyreigazítást az is követelhet, akit név szerint nem jelöltek meg, ha a közlés a személyére vonatkozik, a személyét érinti, feltéve, hogy személye a sajtóközlemény tartalmából valamilyen módon felismerhető.

[33] Az elsőfokú bíróság helyesen vonta értékelése körébe, hogy a sérelmezett cikket megelőző néhány héten belül a felperesek lehetővé tették a sajtónak, hogy nevüket és arcképüket is megjelenítve személyes, családi körülményeikről, az örökbefogadási eljárás folyamatában lezajlott eseményekről a közvéleményt többször is tájékoztassa. A fellebbezésben írtak alapján az ítéltábla kiemeli: kétségtelen, hogy az örökbefogadásra vonatkozó jogi normák módosításával kapcsolatos közéleti, társadalmi vitában kialakult álláspontok számos más sajtóhírben is helyet kaptak, amelyek adott esetben más, azonos nemű örökbefogadókat, hasonló helyzetű személyeket is bemutatnak. A jelen ügyben azonban kizárólag annak volt jelentősége, hogy az alperes cikkének tartalma alapján más számára egyértelműen felismerhető volt-e a felperesek személye. Ennek megállapításához pedig elegendő, ha felismerhetőségük – noha nevüket a sérelmezett cikk nem tartalmazza – a szűkebb ismerői, baráti körben megvalósult.

[34] Az elsőfokú bíróság a felperesek indítványára fogantatosította tanú1 és tanú2 tanúk meghallgatását, akik egybehangzóan mondták el, hogy a cikk elolvasása során a számukra nyilvánvaló volt, hogy az a felperesekre utal. Ezt a tanúk a felperesekről azonos időszakban, többek közt a 24.hu oldalon 2021. január 8-án megjelent interjú alapján, az abból vett részletekből és a körülményeikre utalásból ismerték fel. tanú2 tanú a felpereseket szintén fiatal koruk, további örökbefogadási szándékuk említése és a 24.hu oldalon megjelent cikkel való összefüggés miatt tudta azonosítani. tanú1 tanú pedig azt mondta el, hogy a további örökbefogadási szándék és az időbeli és témaaktualitása miatt vált egyértelművé számára, hogy a felperesek az érintettjei az alperes cikkének.

[35] Az ítéltábla ezért azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság az általa felsorolt peradatokból, ezek között a tanúvallomások alapján is megalapozottan vonta le azt a következtetést, hogy az alperes sérelmezett közlését tartalmazó írás alapján a felperesek felismerhetőek voltak, és helyesen foglalt állást abban, hogy érintettségük miatt keresetőségi joguk fennáll.

[36] A fellebbezésnek tanú2 tanú elfogultságával kapcsolatos érvei szintén alaptalanok. A Pp. 279. § (1) bekezdése szerint a bíróság a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során

megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg. E rendelkezés a bíróság szabad mérlegelésének elvét fogalmazza meg, amelynek gyakorlása során a bíróság valamennyi felmerült bizonyítékot szabad belátása szerint értékeli aszerint, hogy azok a felek tényállításait alátámasztották-e vagy sem. Az ítéltábla ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy tanú2 tanú vallomása tanú1 tanú vallomásával kifejezetten összhangban állt, a két tanú gyakorlatilag azonos körülményekről számolt be a felperesek érintettségével kapcsolatban. tanú2 tanú vallomásának bizonyítékként értékelése tehát nem mellőzhető pusztán abból az okból, hogy a tanú adott esetben olyan munkáltató munkavállalója, amely a perben a felpereseket segítette. Önmagában ez a körülmény ugyanis a tanú szavahihetőségét, tanúvallomásának hitelességét megkérdőjelezhetővé nem teszi.

[37] A felperesek érintettségét előadásuk szerint a 24.hu oldalon megjelent három nappal korábbi tartalom és abban vállalt szerepük alapozta meg. Az alperes semmilyen elfogadható érveléssel nem cáfolta, hogy a cikkben említett közelmúltbeli esemény nem a felperesekről megjelent híradás („Az egyik libernyálas lap szívhez szóló írásban be is mutatott egy homoszexuális párost, akik ferde hajlamaik mellett végtelen önzésükről is tanúbizonyságot tettek azzal, hogy az egyikük által örökbefogadott gyereket immár közösen terelgetik”). Ez a szövegrész nem hagy kétséget afelől, hogy az alperes kijelentéseit konkrét példa említésével kívánta hitelessé tenni, amelyet később még egyszer felemlít („Az elmebaj netovábbja, hogy a szóban forgó kisfiút *beszerzők* további gyereket akarnak, amolyan nagybacska családot”). E jellemzőkre is figyelemmel tehát az elsőfokú bíróság helyesen következtetett arra, hogy a felperesek keresetösségének joga fennállt.

[38] A közlés jogi értékelésével kapcsolatban azonban az ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bírósággal. Az ítéletben a cikk szövege nem szerepel, az elsőfokú bíróság pedig – eltérően a hasonló tárgyú perekben kialakult ítélkezési gyakorlattól és az alperes védekezését is figyelmen kívül hagyva – csupán önmagában a sérelmezett közlést vizsgálta meg és valamennyi következtetését is e szövegrész önálló értelmezéséből vonta le. Nem indokolta meg, hogy – különösen az alperes írásbeli ellenkérelmében és a tárgyaláson előadottakban hangsúlyozott jogi állásponthoz képest – miért nem vizsgálta a cikk témáját, szövegösszefüggéseit, a sérelmes közlés kontextusát. Ezért megfontolható indokok nélkül elvégzett jogértelmezése nélkülözötte a PK 12. számú állásfoglalás által alkalmazni javasolt szempontrendszer következtetéses érvényesítését. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az ítéltábla a következőkkel egészíti ki az ítélet jogi indokait.

[39] Az írás bevezető mondata (leadje) szerint Magyarország a homoszexualitással kapcsolatban csak bizonyos korlátok között toleráns ország, abba nem értendő bele az azonos nemű párok örökbefogadáshoz való jogának elfogadottsága. A szerző abból a helyzetértékelésből indul ki, hogy a magukat „szivárványcsaládok” elnevezéssel említő, azonos nemű párok „ma már akár simán kijátszhatják az alkotmányt is”. Ennek a jogi helyzetnek a szemléltetésére hozza fel példaként a liberális szellemiségű sajtótermék által bemutatott homoszexuális férfit, akik közösen nevelnek („terelgetnek”) egy gyermeket. Az alperes szerzője a cikkben az Alaptörvény kijátszásának tekintett helyzetként értékeli, hogy az azonos neműeknek is van lehetőségük gyermek örökbefogadására, majd ezt követően fogalmazza meg a helyreigazítással érintett mondatot. A hír további részében az így örökbefogadott gyermek sorsának jövőbeli alakulásával foglalkozik (kitettség a gyermeki kortárs környezet kegyetlenségének, a gyermek saját szexuális orientációjának determináltsága és az általa később megélt családi modell lehetséges alakulása). Mindezeket az aspektusokat kérdésként felvetve fogalmazza meg.

[40] Kritikával közelít a nyilvánosság elé lépő személyekhez („ilyesféle hajlamaikkal feltűnősködő egyének”), kifejtve, hogy az említettek úgy tesznek, mintha az alkotmányos és

jogszabályi környezet boldogtalanságuk oka lenne [„úgy tesznek, mintha tízezrével boldogtalanítaná el őket a sok jogszabály, az alkotmány, illetve a tőlük viszolygó baromi nagy többség”, „(A) róluk szóló polgárpukkasztó irományok azt sejtetik, mintha a fél ország ganyé elnyomásban élne – szexuálbiológiailag”].

[41] A cikk hátralévő részében a szerző olyan homoszexuális barátjáról ír, akinek társas viselkedését és véleményét szembe állítja a homoszexuális mozgalom extrémnek talált megnyilvánulásaival („Nemes egyszerűséggel csak a hülyék masírozásának titulálta a vonulós napot. Hja, kérem, ő normális”). Mindezek után a szerző végkövetkeztetése az, hogy a homoszexuális párok és gyermekeik számára San Francisco lehet ideális lakóhely.

[42] Bár az elsőfokú ítélet a megállapított tényállás és a jogi indokolás körében is utalt az azonos neműek örökbefogadásának jogi háttérével kapcsolatban kialakult széleskörű társadalmi vitára, és a felperesek e tárgyban vállalt szerepére, nyilvánosság elé lépésükre és megszólalásaikra, ebből a jogvita elbírálásához szükséges következtetéseket csak a felperesek keresetösségi joga tekintetében vontak le. A Kúria irányadó gyakorlatából kiemelendő elem, hogy amennyiben „a közlemény közügyeket tárgyal, nem mellőzhető a sajtó-helyreigazítási igény alapjogi szemléletű vizsgálata. Ennek során érdek-összemérést szükséges végezni abban a körben, hogy a felperes személyiségi joga, vagy a szólásszabadság, a szabad véleménynyilvánításhoz való jog élvez-e elsőbbséget a konkrét esetben. Ha a közlemény alapvetően közügyben kifejtett véleményt tartalmaz, az ahhoz kapcsolódó tényállítások is élvezhetik a szabad véleménynyilvánításhoz való jog védelmét” (Pfv.IV.20.415/2021/3.). Az ítéltábla ezért az elsőfokú ítélet indokait az alábbiakkal is kiegészíti.

[43] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönten, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvez” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat [39]}.

[44] Az Alkotmánybíróság az előbbieket alapvetően azzal indokolja, hogy „a demokratikus döntéshozatali folyamatokban elengedhetetlen a nyilvános közéleti viták lefolytatása, és ennek során az eltérő álláspontok felszínre kerülése, azoknak a plurális demokrácia értékeit érvényre juttató megvitatása. Még akkor is, ha ennek során a vita felfokozott hangvételű, és a vitában érintettek személyét éles támadás, kritika vagy bírálat éri. A közszereplésből fakadó közszereplői minőség lényegi ismérve ezért abban ragadható meg, hogy a konkrét helyzettől függően kiterjed minden olyan személyre, aki egy nyilvános közéleti vitában véleményformáló szerepben jelenik-e meg. Az Alkotmánybíróság e szempontokra tekintettel hangsúlyozta, hogy a közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [47]}.

[45] „Abban az esetben, ha a nyilvános közlés a közügyek szabad vitatását érinti, az alkalmazandó alkotmányjogi mérce megállapításához szükséges annak további vizsgálata, hogy a közléssel érintett személy - az adott helyzetben - közszereplői minőségben érintett-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, nem vonja automatikusan maga után azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelme lecsökken. A közszereplői minőség megállapítása mindig egyedi mérlegelés tárgya” {3145/2018. (V. 7.) AB határozat [44]}. „(A) megváltozott társadalmi viszonyok, különösen a telekommunikáció terjedése révén a közszereplői kör szélesedése figyelhető meg. Ennek a tendenciának az eredményeként olyan személyeknek is lehetősége nyílik egy-egy közéleti vita aktív alakítójává válni, akik korábban – státuszuk alapján – nem tartoztak a közszereplő fogalmi

körébe. Ezek a személyek az ún. kivételes közszereplők” {3145/2018. (V. 7.) AB határozat [45]}. Az Alkotmánybíróság a közügyek vitatásával összefüggésben már azt is kiemelte, hogy „az adott esetben érinthet a közszereplőknél szélesebb személyi kört, továbbá nem kell ahhoz önkéntes, vagy ad hoc közszereplővé válni, hogy ezen érintettség megállapítható legyen” {3209/2020. (VI. 19.) AB határozat [36]}.

[46] A perben nem volt vitatott, hogy az azonos neműeknek a gyermekek örökbefogadására vonatkozó lehetőségei és ennek jogi szabályozása széleskörű társadalmi vitát váltottak ki, a téma közügynek minősül, amelyben a felperesek saját döntésük alapján, önként vállalták a nyilvánosság előtt személyes helyzetük részletes feltárását és az örökbefogadási eljáráshoz kötődően a jogi normák módosításával kapcsolatos álláspontjuk nyilvános megfogalmazását. Tekintettel tehát arra, hogy a felperesek ebben a kérdésben kifejezetten megnyilvánultak, a rájuk vonatkozó közléseknek az ad alkotmányos értéket, hogy az ismertetett, közérdekű témáról folyó nyilvános párbeszéd részévé váltak. Ebből pedig az következik, hogy a jogvita keretei között a felperesek személyiségvédelmét korlátozottabbnak kell tekinteni.

[47] A sérelmezett mondat két mondatrészből áll, mindkettő azt fejezi ki, hogy a szerző szerint a felperesek milyen magatartást tanúsítottak az örökbefogadási eljárásban („magukat egyedülállónak hazudozónak” nevezi őket, akik „valószínűleg nem nyilatkoztak az általuk preferált kétférfis családmódelről”). A kifogásolt közlés tartalmát azonban nem önmagában és a szöveg többi részétől elszigetelten, pusztán nyelvtani kifejezése alapján, hanem a szöveg egészére, szemantikájára figyelemmel kell megállapítani.

[48] Ennek során nem téveszthető szem elől, hogy a cikk a társadalmat megosztó témában született, határozott állásfoglalást tartalmaz. Lényegi mondanivalója szerint az azonos nemű párok együttélésével kapcsolatos tolerancia nem lehet korlátok nélküli, a társadalom többsége az azonos neműek örökbefogadásával kapcsolatban elutasító és a jogszabályi környezet is ezt fejezi ki azzal, hogy kizárólag házaspárok, kivételesen egyedülálló személyek számára engedélyezett az örökbefogadás. A szerző abból a tényből, hogy Magyarországon az örökbefogadás kizárólag házaspárok, illetve egyedülálló személyek számára megengedett, azt a következtetést vonja le, hogy amennyiben az örökbefogadott mégsem egy házaspár vagy egy egyedülálló személy nevelésébe kerül, az a jogszabályi környezet kijátszásának eredménye. A felperesek esetében ezt úgy tartja elképzelhetőnek, hogy a valós helyzet ellenére az eljárásban adott nyilatkozattal egyedülállónak határozták meg magukat (egyiküket).

[49] Az I. rendű felperes a perben maga adta elő és több, ezzel azonos tartalmú nyilatkozatot is tett a médiában, hogy mivel bejegyzett élettársak közösen nem fogadhatnak örökbe, kizárólag oly módon tudott eljárást kezdeményezni, ha kérelmezőként egyedülállónak tüntette fel magát a hivatalos iratokon. Tartalmában tehát olyan nyilatkozatot tett, amely szerint a jogi feltételrendszer ismeretében a valós családi állapotától eltérő állapotot adott meg a hivatalos eljárásban. Ez a nem vitatott valós tény elegendő alapot szolgáltatott az alperes szerzője számára, hogy e magatartást „egyedülállónak hazudozó”-ként értékelje. Értékkítéletét a második tagmondat egy további érveléssel kívánja alátámasztani; az örökbefogadás azért történhetett meg, mert a felperesek sem hangsúlyozták kategorikusan az általuk megélt kapcsolat jellegét. A mondat megfogalmazása nyilvánvalóan köznyelvi, hiszen az eljárásban egy örökbefogadó személy vett részt, míg a cikk a felperesek magatartását együttesen minősíti, valamint a „favorizált kétférfis családmódel”-ről nyilatkozás sem értelmezhető szó szerint az örökbefogadás jogi feltételeinek vizsgálhatósága szempontjából. A mondatból sem a kifejezett eltitkolás ténye, sem annak szándéka nem következik, hanem azt hivatott érzékeltetni, hogy a valóságtól eltérő státusz megadása elegendő lehet a sikeres örökbefogadáshoz. A második tagmondat lehetséges magyarázatként szolgál a sikeres

örökbefogadásra. A következtetés alapjául felhozott ok az ismert adatok alapján nem tekinthető a logika szabályaival nyilvánvalóan ellentétben állónak sem.

[50] Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített szempontrendszer szerint a politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik. Egyfelől a demokratikus jogállam intézményeinek és a demokratikus közéletet hivatásszerűen alakító politikusoknak a szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája a társadalom tagjainak, az állampolgároknak, valamint a sajtónak olyan alapvető joga, amely a demokrácia lényegi eleme. Másfelől a tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért még az alkotmányos értékkel egyébként nem bíró, utóbb hamisnak bizonyult tények esetében is indokolt, hogy a jogi felelősségre vonás során a felróhatóság és az esetleges joghátrányok mértékének meghatározása körében figyelembe vegyék a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekét {7/2014. (III. 7.) AB határozat [50]}.

[51] A Kúria előbbiekre épülő és a bíróságok által követendő gyakorlata szerint „(N)em ad alapot helyreigazításra a valós tényalapokkal rendelkező, értékítéletet is kifejező következtetés. Közérdeklődésre számot tartó témában megfogalmazott, (...) kevesebb ténybeli alapon álló értékítélet is a véleménynyilvánítás szabadságának védelme alatt áll” (Kúria Pfv.IV.21.056/2019/3.). Az ítélezési gyakorlat szerint a „vélemény, a tényekből levont következtetés a sajtó-helyreigazítást nem alapozza meg” (Kúria Pfv.IV.21.436/2018/4.).

[52] A PK 12. számú állásfoglalás II. és III. pontjai értelmében a kifogásolt közleményt a maga egészében vizsgálva, összetartozó részei összefüggéseiben értékelve a másodfokú bíróság szerint a cikk összességében az örökbefogadás magyarországi jogi feltételrendszerét és annak kijátszhatóságával foglalkozott egyrészt általában, másrészt a felperesek példáján keresztül is, és ebből a vizsgálódásból vont le következtetéseket. Az „értékítéletre, az egyén személyes véleményére a vélemény-nyilvánítási szabadság minden esetben kiterjed, függetlenül attól, hogy a kifejtett vélemény helyes vagy helytelen, érzelmeken vagy észérveken alapul” {36/1994. (VI. 24.) AB határozat III.2. pont, az Alaptörvény hatálya alatt ismét hivatkozza: 3244/2016. (XI. 28.) AB végzés}. Ezért nem annak van jelentősége, hogy a konkrét esetben az örökbefogadás alperes által felvázolt módja mennyire volt valószínű, hanem annak, hogy „(a) vélemény is tartalmazhat ténymegállapításokat, ettől azonban a közlés alapvető jellege még nem változik meg” (Kúria Pfv.IV.20.849/2020/4.).

[53] A másodfokú bíróság megítélése szerint az ügyben hangsúlyosan értékelendő a Kúria azon jogértelmezése, amely szerint „a sajtószabadság érvényesülésének fontos része az, hogy a sajtó számára adott legyen annak lehetősége, hogy a tudomására jutott tényekből, adatokból következtetéseket vonjon le és erről kifejtse véleményét” (Kúria Pfv.IV.20.849/2020/4.). A jelen ügyben az I. rendű felperes maga nyilvánította ki, hogy az eljárásban a valóságostól eltérő adatot jelentett be magáról, a helyzet ellentmondásos voltát tehát kifejezetten elismerte. A közérdekű ügyben kivételes közszereplőként a véleménynyilvánítás lehetőségei személyét és a II. rendű felperesét illetően tágabbak, ugyanakkor az alperes szerzője által levont következtetések a szabad véleménynyilvánítás jogi keretei között maradtak.

[54] A kifogásolt közlés értékítéletnek minősül, ezért nincs jelentősége annak, hogy a bizonyítandó tények körével és a valóság bizonyításával kapcsolatban az elsőfokú bíróság téves álláspontot foglalt el. A Pp. 266. § (1) bekezdése csak az ellenfél által bírói felhívás ellenére nem vitatott tényállítást sorolja a bizonyítás nélkül megállapítható tények körébe. Az örökbefogadási határozatban foglalt tartalmat (mely szerint az kifejezetten tartalmazta a felperesek élettársi kapcsolatára, azonos neműségére hivatkozást) tényként nem állapíthatta volna meg, mert erre vonatkozó konkrét felhívást az eljárás folyamán az elsőfokú bíróság

nem intézett az alpereshez. Ebből következően a bizonyítékok értékelésébe sem vonhatta volna a nem ismert tartalmú határozatot.

[55] A másodfokú bíróság hangsúlyosan kezelte, hogy a sajtó-helyreigazítási perben nem érintett kiskorú gyermek érdekei semmilyen okból és módon nem sérthetők a felek perbeli érdekeire tekintettel. Ezzel összefüggésben a Pp. 269. § (1) bekezdés *d)* pontja szerinti bizonyíték a 269. § (5) bekezdés szerint nem használható fel. Az örökbefogadást engedélyező határozatot az örökbefogadón, a gyámhatóságon és az eljárásban részt vevő közreműködőkön kívüli harmadik személy nem ismerheti meg, a gyermeknek a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 6. § (5) bekezdése szerint joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással - fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal -, az elhanyagolással és az információs ártalommal szembeni védelemhez. A másodfokú bíróság megítélése szerint az örökbefogadási eljárás iratai, vagy azok tartalmi elemei a gyermek érdekeire, személyiségi jogainak védelmére figyelemmel az örökbefogadott hozzájárulása nélkül nem tárhatóak a nyilvánosság elé. A bármelyik fél részéről esetlegesen bemutatott okirati bizonyíték felhasználására irányuló indítványt tehát már emiatt el kellett volna utasítani.

[56] A sajtó-helyreigazítási eljárásban a bíróság az érvényesített jog tartalmi körén belül jogosult meghatározni a helyreigazító közlemény szövegét. A valóság feltüntetése csak akkor és annyiban indokolt, ha az a közlés valótlan tartalmának megértéséhez, értelmezéséhez szükséges (Kúria Pfv.IV.20.252/2021/4.). Az eljárásnak nem volt tárgya az örökbefogadási eljárás lefolytatásának jogi és a részt vevő I. rendű felperes magatartása szempontjából értékelése, ezért az elsőfokú bíróság indokolatlanul terjeszkedett túl a valóság feltüntetésének lehetséges korlátain.

[57] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla végkövetkeztetése az, hogy az elsőfokú bíróság ítélete sérti az Smtv. 12. § (1) bekezdését, ezért az elsőfokú határozatot Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította. A másodfokú döntés miatt nem volt szükség az elsőfokú ítélet rendelkező részébe nem tartozó, a kihirdetett szövegben nem szereplő elemek mellőzésére sem.

[58] Az ítélet megváltoztatásának eredményeként a felperesek az elsőfokú eljárásra kiterjedően is pervesztesek, ezért a perköltségek viseléséről is ennek figyelembevételével kellett rendelkezni. Az alperes megbízási szerződés alapján számította fel költségeit, ezért az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott mértékű első- és másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte a felpereseket a Pp. 83. § (1) bekezdésében írtak alapján, a Pp. 87. § (2) bekezdésének megfelelően egymás között egyenlő arányban.

[59] A felperesek a Pp. 83. § (1) bekezdése és a Pp. 87. § (2) bekezdése alapján ugyanilyen arányban kötelesek a per tárgyi illetékfeljegyzési jogos jellege miatt feljegyzett kereseti és fellebbezési illeték megfizetésére is.

Budapest, 2021. november 23.

dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke, előadó bíró

dr. Tóth Gabriella s.k.
bíró

Egriné dr. Salamon Emma s.k.
bíró